

АСОЦИАЦИЯ НА БЪЛГАРИТЕ ВЪВ ФРАНЦИЯ: ПРОМЕНИ, ПРОБЛЕМИ, ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Димитър Карарусинов

Държавен експерт, Държавна агенция за българите в чужбина

Във Франция в годините след 1945 г. пристигат немалко българи, напуснали родината по политически причини. След 1989 г. политическата емиграция получава възможност за изява с дейности, свързани с България. Ако преди 1989 г. емигрантите с опасение или притеснение поглеждат към представители на българската администрация, защото живеят във времето на противопоставянето на идеологиите, то след 1989 г. – не е така. В края на ХХ век всичко е различно. Асоциациите на сънародниците ни са самостоятелни сдружения, независими, основани във Франция и регистрирани по местните закони. Някоя институция в България не създава тези организации, нито ги администрира, нито контролира.

Сблъсъци на поколенията

Франция открай време уважава свободата на словото и политическия плурализъм. Страната е притегателен център за много другомислещи в годините на противопоставянето на системите: демокрация срещу комунизъм. Демократи с различни идейни убеждения от България са търсили в годините след 1945 г. спасение или подслон във Франция заради съмнения или опасения от политически репресии, заради реалности или тенденции в обществото. Пристигането на емигранта във Франция преди 1989 г. като правило най-вече е свързано с възгледи „анти“: бягство от системата и интерес към реализация в друг свят.

Когато настъпва 1989 г., не се наблюдава голяма вълна на икономически емигранти от България към Франция, но има повишен интерес към създаване на сдружения от тогава установилите се българи във Франция.

Краят на идеологиите

Рухването на Берлинската стена и крахът на комунизма не довежда до сблъсък на интереси и конфликти в общността нито на лична основа, нито като резултат на нови разкрития и променени реалности. По-скоро

ключови личности за българската общност във Франция, емигранти от дълги години, установили се в страната и получили признание в своето кариерно и професионално развитие, решават да предложат много и най-разнообразни дейности. Тези дейности се разработват през и чрез организациите, които тези личности създават: така възникват организациите на проф. Минко Балкански, на Джон Паница, Силви Вартан и други. Всяка от асоциациите съсредоточава действията си към различни сфери. Примерно тази на г-жа Силви Вартан се ориентира към подпомагането на български болници с медицинска апаратура. Организацията на проф. Минко Балкански насочва вниманието си към осъществяване и подкрепа след конкурси на млади български математици, физици и информатици, които да бъдат подпомогнати по пътя им към голямата наука. Джон Паница създава фондация, която да дава тласък на процесите в гражданското общество в България, подкрепя с проект и награда и разследващата журналистика.

Възход на идентичности

Сънародниците ни във Франция създават десетки асоциации. От момента на създаването си, тези структури приоритетно залагат на конкретния проект като форма на идентификация: вместо много фрази и обещания – конкретна дейност. В това време промените в България са в ход, тяхната необратимост се разисква и гарантира от развитието на политическата система. От организациите на българите във Франция, с някои незначителни изключения, по-скоро не се заявяват политически ангажименти, нито интерес да се следва интензивна политическа реторика. Това се оказва голям плюс за самоизразяването им чрез дейности: в България през тези години хората имат необходимост и от морална подкрепа, но и от акции с хуманитарна насоченост.

Франция не е само Париж

Сънародниците изграждат организации не само в столицата, но и в цялата страна. Това спомага за интегрирането им в обществото и за сближаването им. Френската администрация толерира създаването на смесени сдружения за приятелство. В много френски градове се провеждат празници на асоциациите. И така възникват в по-големите френски градове френско-български асоциации. Тези френско-българ-

ски асоциации включват както българи, така и французи, приятели на България. Тази особеност на сдруженията в българската общност във Франция тепърва ще се развива и дава определени резултати: важно за популяризирането на българската духовност и култура и на френска земя.

С особена роля и дейности се изявяват през годините асоциациите *Provence Bulgarie* в Екс ан Провенс, региона на Марсилия, *Echanges Rhone-Alpes Bulgarie* в Лион, *Forum Franco-Bulgare* в Тулуза. Всяка една от организациите разполага със специфични акценти в своята дейност: в Екс ан Прованс, например, залагат много на т.нар. „срещи на културите“, в Лион – на интегрирането на сънародниците в новата среда и съхраняването на интереса към българската история; в Тулуза – разчитат на развитие на гражданското съзнание у българите и на граждански инициативи като нова форма на контакти и взаимодействия между сънародници по света.

С особен интерес към развитието на контактите и взаимодействията, към културния обмен се отличава *Provence Bulgarie* в Екс ан Прованс. Сдружението, създадено и ръководено от семейство Жан-Мари и Мирей Мартен, работи както за привличането на български художници да експонират картини във форум на изобразителното изкуство в Марсилия, така и за популяризирането на френския език и култура в България. *Provence Bulgarie* осъществява и конкурс „Млад български поет“. В него участват български ученици от гимназиите с разширено изучаване на френски език в България и така показват своите познания и творчество на френски език.

Взаимодействието като тенденция

От първите години на възникването на организациите те се сблъскват с проблемите на межкултурните взаимодействия. Проучванията показват, че не контактите им, а по-скоро сътрудничествата им именно са предпоставка за проблем. Взаимодействието е необходимост, защото организациите са малки структури и разчитат на мрежа от приятели и съмишленици. Без тази подкрепа промотирането на много и разнообразни дейности няма как да не е проблем. Взаимодействието обаче е и предизвикателство, защото дълги години дистанцирането или самодистанцирането от дейност, свързана с България, е било за еми-

гранта реално и разбираемо: в годините на Студената война властват идеологиите. Взаимодействието може да е и проблем, защото много са индивидуалните различия между хората и хоризонтът на всеки отделен български емигрант е да разработва своя проект. Така естествено се ражда благородна „конкуренция“ между организациите за полета за акумулиране на влияние и авторитет.

Взаимодействието като проблем

Практиката показва, че едно е да искаш да развиеш и реализираш своя проект, друго е организацията, създадена в чужда среда да се развива „в контекст“. За асоциациите общуването помежду им е и предизвикателство, и проблем. Визията им за постигане на сплотена и консолидирана общност не винаги се реализира – ориентирана към промените и реформите в родината, уповаваща се на желанията да се съхрани и пребъде в годините българската духовност и култура и извън границите на България. Практиката през годините показва, че при взаимодействието между сдруженията на българите във Франция понякога възникват и някои сложни моменти: сложно се оказва взаимодействието и общуването между две асоциации в Париж и две училища. Например, всяка една от структурите, преди да бъде включена в програма на българската администрация за изграждане на съботно-неделни училища в чужбина, разработва свой образователен проект, уважава и разпространява българската култура и духовност.

Проблемът във взаимодействието между двете конкретни организации щеше да се реши и решава и занапред чрез съвместни инициативи, определящи хоризонта на общуването и посланието в развитието им. Българските песни и танците, блясъкът в очите на родители и ученици, емоциите в душите на учителите всеки път убеждават в силата на духа: *кръвта вода не става ...*

Проблеми, промени, решения

Всяка общност си има своя специфика, хората имат различни житейски истории. Новите асоциации във Франция изграждат своя профил и трупат свое присъствие и история. Въпреки, че двете асоциации и двете училища – Асоциация Българско училище в Париж и Асоциация

Български език – език на Европа, година след година празнуват поотделно, по-скоро много държат на това всеки да има и осъществи своя особен празник и да има своя отделен блясък и присъствие.

Българската общност във Франция има своя *голям ден* и празник в Моренвилие. Това е реално неформален празник на духа и общуването, защото сънародниците ни празнуват извън мисията заедно с представителите на дипломатическото представителство. Това е начин за неформални срещи и контакт с представители на българската администрация – за да се информират, да споделят или разискват теми, които ги вълнуват и които им помагат в процеса на интеграция и социализация.

Диалогът зарежда с идеи, променя мнения, моделира позиции. Затова и в посочвания случай с отбелязването на празниците на двете парижки училища поотделно – важно за българската общност в Париж е, че на най-значимия за развитието на общуването им празник (и пикник), осъществяван в Моренвилие (близо до Париж), и посветен на 24. май, програма представя всяко едно от двете училища. Консолидирането на общността ни изисква разбиране и от в този смисъл смятаме, че българските институции имат своя скромнен принос и подкрепа.

BULGARIAN ORGANIZATIONS IN FRANCE: CHANGES, PROBLEMS, AND CHALLENGES

Dimitar Kararussinov

State Expert, State Agency for Bulgarias Abroad

Abstract

As a result of the democratic changes in Bulgaria at the end of 20th c., numerous organizations of Bulgarians in France appear. In some of them, French people, friend of Bulgaria, occupy key positions. The Bulgarian community sees a relative growth in numbers, but there is a quick growth in the number of organizations. Those are small structures, which rely on practices, initiatives, and support. Each of them searches for and holds its identity. We can talk about organizations of Bulgarians and of friends of Bulgaria in France. The interaction between the structures turns out to be more of problem than a solution, but how can it become an impulse for common initiatives as well?